

Dôvodová správa

Tento rok si pripomenie Slovenská republika (8. mája) i obyvatelia mesta Prievidza (4. apríla) 70. výročie skončenia II. svetovej vojny. Veľkú zásluhu na tom, že pre spojencov bola úspešná, má aj Slovenské národné povstanie. V ňom veľmi pozitívnu úlohu zohrali posádky troch pancierových povstaleckých vlakov, postavených za zložitých podmienok v železničnom depe vo Zvolene.

Pancierové vlaky s názvami ŠTEFÁNIK, HURBAN a MASARYK viedlo 12 najlepších rušňovodičov Slovenskej republiky (vo veku najviac 36 rokov), po štyroch v každom vlaku vzhľadom na náročnosť práce a pohotovosť v bojoch. Z prievidzskej železničnej stanice sa prihlásili do bojov v SNP dvaja rušňovodiči.

Jozef Novák viedol v poradí druhý pancierový vlak HURBAN a Jozef Matejek viedol v poradí tretí vlak MASARYK.

Na oboch týchto mužov bolo po II. svetovej vojne zabudnuté.

Návrh na udelenie ocenení predložila na rokovaní komisie školstva a kultúry konanom 10. februára 2015 jej predsedníčka Helena Dadíková. Komisia jednohlasným súhlasným stanoviskom podporila návrh na udelenie Ceny mesta Prievidza In memoriam podľa § 25 Štatútu mesta Jozefovi Novákovi a Jozefovi Matejekovi *za podiel na národnooslobodzovacom boji pri príležitosti 70. výročia oslobodenia mesta Prievidza a skončenia II. svetovej vojny.*

Mesto Prievidza chce udelením týchto ocenení odbojárom, rušňovodičom pancierových vlakov, ktorí boli obyvateľmi mesta Prievidza, vyjadriť úctu a poďakovanie za ich vlastenecké a občianske postoje, hrdinstvo a obetavosť.

Návrh na uznesenie

Mestská rada - uzn. č. .... zo dňa .....

I. berie na vedomie

návrh na udelenie Ceny mesta Prievidza In memoriam

- a) Jozefovi Novákovi, odbojárovi, rušňovodičovi pancierového vlaku HURBAN za podiel na národnooslobodzovacom boji pri príležitosti 70. výročia oslobodenia mesta Prievidza a skončenia II. svetovej vojny
- b) Jozefovi Matejekovi, odbojárovi, rušňovodičovi pancierového vlaku MASARYK za podiel na národnooslobodzovacom boji pri príležitosti 70. výročia oslobodenia mesta Prievidza

II. odporúča - neodporúča

schváliť udelenie Ceny mesta Prievidza In memoriam

- a) Jozefovi Novákovi, odbojárovi, rušňovodičovi pancierového vlaku HURBAN za podiel na národnooslobodzovacom boji pri príležitosti 70. výročia oslobodenia mesta Prievidza

- b) Jozefovi Matejekovi, odbojárovi, rušňovodičovi pancierového vlaku MASARYK
za podiel na národnooslobodzovacom boji pri príležitosti 70. výročia oslobodenia
mesta Prievidza

Mestské zastupiteľstvo - uzn. č. .... zo dňa .....

I. berie na vedomie

návrh na udelenie Ceny mesta Prievidza In memoriam

- a) Jozefovi Novákovi, odbojárovi, rušňovodičovi pancierového vlaku HURBAN
za podiel na národnooslobodzovacom boji pri príležitosti 70. výročia oslobodenia
mesta Prievidza a skončenia II. svetovej vojny
- b) Jozefovi Matejekovi, odbojárovi, rušňovodičovi pancierového vlaku MASARYK
za podiel na národnooslobodzovacom boji pri príležitosti 70. výročia oslobodenia
mesta Prievidza

II. schvaľuje - neschvaľuje

udelenie Ceny mesta Prievidza In memoriam

- a) Jozefovi Novákovi, odbojárovi, rušňovodičovi pancierového vlaku HURBAN
za podiel na národnooslobodzovacom boji pri príležitosti 70. výročia oslobodenia
mesta Prievidza
- b) Jozefovi Matejekovi, odbojárovi, rušňovodičovi pancierového vlaku MASARYK
za podiel na národnooslobodzovacom boji pri príležitosti 70. výročia oslobodenia
mesta Prievidza

**Návrh na udelenie CENY MESTA Prievidza In memoriam
Jozefovi Novákovi a Jozefovi Matejekovi**

**Jozef Novák, odbojár, rušňovodič pancierového vlaku „HURBAN“
(krycie meno Jánošík)**

Narodil sa 24. októbra 1910 v Modranke, ktorá je dnes súčasťou mesta Trnava, v osemčlennej rodine. Ľudovú školu navštevoval najprv v rodnej dedine, vyššie triedy v Trnave. Vo významnej trnavskej priemyselnej firme Coburg sa vyučil za strojného zámočníka a nastúpil ako zámočník a rušňovodič do železničného depa v Trnave. V roku 1939 bol na umiestnenku preložený do Železničného depa v Prievidzi, kde celý ďalší život pôsobil ako rušňovodič a zámočník.

Pravidelne absolvoval hlavne trať Prievidza – Horná Štubňa s nákladnými i osobnými vozňami, jazdieval však aj cez Diviaky do Zvolena.

Počas ilegality pracoval ako spojka a zabezpečoval najmä prísun potravín a materiálov pre partizánske skupiny na hornej Nitre. Niekoľkokrát sa aj finančne podieľal na zásielkach pre pozemnú činnosť, o čom svedčia záznamy v Štátnom archíve Nitra, pobočke v Bojniciach.

Hneď v prvých dňoch SNP sa prihlásil v Železničnom depe Zvolen, aby bol zaradený do bojov ako rušňovodič. Podieľal sa na stavbe pancierového vlaku HURBAN a zlepšovacími návrhmi, ktoré boli aj zrealizované, prispel k tomu, že HURBAN bol technicky lepšie vybavený ako prvý pancierový vlak ŠTEFÁNIK.

Po bojoch v SNP Jozef Novák ako posledný rušňovodič HURBANA opúšťal vlak na výslovný príkaz veliteľa ako posledný. Pretože bol ranený, dostal príkaz odísť domov, aby nebol na ťarchu ostatným. Z Harmanca do Prievidze išiel peši tri dni. Totálne vysilený prišiel do Prievidze a pokračoval v službe a pozemnom hnutí.

Oslobodenie Prievidze 4. apríla 1945 ho zastihlo v práci, zúčastňoval sa všetkých aktivít na rekonštrukcii zničenej železničnej stanice a na vlastnom tele spolu s kolegami vliekol do depa jedinú nezničenú lokomotívu, ktorá ležala vykoľajená v poli pred dnešným Čínskym múrom (fotografie sa nachádzajú v knihách o Prievidzi).

Dňa 14. decembra 1952 vo veku 42 rokov na následky zranení a útrap z vojny zomrel. V Prievidzi húkali všetky lokomotívy a jeho priatelia z Ústavu národného zdravia, kde býval, ho niesli na rukách na cintorín. Zostala po ňom manželka, 4-ročná dcéra a 7-mesačný syn.

Emília Nováková sa celý život usilovala, aby pamiatka jej manžela nebola zabudnutá. Roky korešpondovala s úradmi, Ministerstvom spravodlivosti, no nikdy žiadnu kompenzáciu za manžela nedostala. Ani po roku 1948 sa Jozef Novák žiadneho uznania nedočkal.

O odbojovej činnosti Jozefa Nováka svedčia doklady, ktoré vlastní jeho deti (PhDr. Zuzana Ľubica Nováková - dcéra, Ing. Igor Novák - syn, s rodinami).

DOKLADY :

1. Osvedčenie podľa zákona §8 zákona č. 255/1946 Zb. č. j. 26476/1969 Ministerstva národnej obrany

VYZNAMENANIA :

1. Prezident republiky Československej udelil za osobnú statočnosť pred nepriateľom v osvedčenom boji za oslobodenie Republiky Československej z nepriateľského obsadenia voj. v zálohe - Novák Jozef, príslušník PV HURBAN, Československú medailu za chrabrosť
V Prahe 16. 8. 1946 , číslo matriky 21159, generál Svoboda
2. Medaila za zásluhy ČSR II. stupňa – modro – biela stužka vydaná 6. 10. 1946
3. Medaila Radu SNP – 29. 8.1944 – Na pamäť za účasť v povstaní – stužka bielo červeno – modrá s trikolórou zo dňa 22. 8. 1946.

Jozef Matejek, odbojár, rušňovodič pancierového vlaku „MASARYK“

Narodil sa 25. 1. 1913 v Hájnikoch v okrese Zvolen. Ľudovú školu navštevoval v Hájnikoch, meštiansku školu v Banskej Bystrici. Po ukončení školy sa vyučil za strojného zámočníka. V roku 1935 narukoval do Olomouca k útvaru „Pluk útočnej vozby 2“. Tam jazdil ako vodič tanku. Po ukončení voj. prezenčnej služby nastúpil do Bratislavy do dielni ČSD. Po skončení dielenskej praxe nastúpil do služby ako rušňovodič vo Zvolene, kde túto prácu vykonával do roku 1940. Potom bol preložený do Prievidze, kde pracoval tiež ako rušňovodič. Účastníkom národného boja za oslobodenie bol od 29. 8. 1944 do 5. 5. 1945 ako príslušník 1. Čs. armády na Slovensku, kedy bol v zajatí. Potvrdenie bolo fotokópiou evidenčnej známky zo zajateckého tábora Stalag IV.B a zajateckého čísla 306308. Narukoval 7. 9. 1944 k útočnej vozbe v B. Bystrici. Bol zadelený ako rušňovodič na pancierový vlak č. 3 „MASARYK“. S pancierovým vlakom sa zúčastnil bojov pri Červenej Skale a neskôr, po skončení činnosti pancierových vlakov, odišiel so spolupracovníkmi ako partizán na Krížnu, kde ich ako partizánov pri prieskume 29. 10. 1944 zajali Nemci. Spoločne ich pešo viedli do B. Bystrice. Cez územie Čiech boli prevezení do Nemecka do zajateckého tábora Muhlberg. Tamboli väznení a boli im pridelené osobné kovové čísla, konkrétne číslo 306308, STALAG IV. Odtiaľ boli pridelení na nútené práce do baní v Ervěniciach až do oslobodenia 8. 5. 1945. Jozef Matejek sa potom dobrovoľne prihlásil k vykonávaniu strážnej služby v Ervěniciach. Domov odišiel 25. 5. 1945. Počas zajatia došlo k rapidnému zhoršeniu jeho zdravia.

Za jeho činnosť mu bolo Ministerstvom národnej obrany, č. jednania 26476/1969, priznané Osvedčenie podľa § 8 zák. čís. 255/1946 Sb.

Po úprave zdravotného stavu nastúpil do svojho pôvodného zamestnania, keď sa 28. 5. 1945 prihlásil do služieb ČSD vo Zvolene a 1. 6. 1945 vo svojej predošlej služobni v Prievidzi. Po vyliečení nastúpil na bývalé miesto v Rušňovom depe Prievidza, kde pracoval ako rušňovodič až do odchodu na dôchodok. Následne pracoval ako dôchodca - kurič v Bytovom podniku Prievidza a ako vrátnik a kurič v OD PRIOR. V Prievidzi býval od 1. 12. 1940 nepretržite. Umrel vo veku 92 rokov 24. apríla 2005 v Prievidzi.

DOKLADY:

1. Preukaz č. 35681 člena Sväzu vojakov Slov. nár. povstania
2. Fotokópia registračnej známky Stalag IV. 306308
3. Dokumentácia o zasielaní balíkov do koncentračného tábora
4. Osvedčenie podľa § 8 zák. čís. 255/1946 Sb. č. j. 26476/1969 Ministerstva národnej obrany

VYZNAMENANIA:

1. Medaila za zásluhu Č.S.R. II. stupňa – modrobiela stužka vydaná 6.10. 1946
2. Medaila Radu SLOVENSKÉ NÁRODNÉ POVSTANIE – 29. VIII. 1944 – Na pamäť za účasť v povstaní – stužka – bielo – červeno – modrá trikolóra, zo dňa 22. VIII. 1946
3. Medaila ČSR – SLOVENSKÉ NÁRODNÉ POVSTANIE – červená stužka s tenkým modrým pásom 1944 – 1964
4. Pamätná medaila 25 SNP
5. Pamätná medaila 50. výročia SNP, vydané MO SR a Slovenským zväzom protifašistických bojovníkov udelené 24.8.1994, modrá stužka s tenkou trikolórou v strede
6. Čestný odznak Zväzu protifašistických bojovníkov 29. 8. 1969

O odbojovej činnosti Jozefa Matejeka svedčia doklady, ktoré vlastní jeho syn Jozef Matejek ml. s rodinou.